

FOAIA DIECEZANĂ

Organ al Epărhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINICA

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane
 " " " " pe $\frac{1}{2}$ de an 5 cor.
 " România și străinătate pe an 14 frc.
 " " " " " pe $\frac{1}{2}$ an 7 "

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiuni oficioase, concurse, edicte
 etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la
 150 de cuvinte 6 cor., până la 200 de cuvinte
 8 cor., de aci în sus 10 coroane.

Manuscrisurile să adresează la redacțiunea

„FOAIA DIECEZANĂ“

iar banii de prenumerațiune și inserțiuni la
 Administrațiunea Tipografiei și Librării die-
 cezane în Caransebeș. -- Telefon Nr. 30.

Buddhizmul

Învățătura lui Gautama Buddha.

După sistemul moral filozofic al lui Gautama, universul cuprinde șase clase de ființe, și anume: 1) *Zei* (Dêva), 2) *Oameni*, 3) *Animalele*, 4) *Demoni* și *Genii* (= Zine), 5) *Fantoame* (năluci, duhuri, arătări, vedenii = strigoii) și 6) *Ființe chinuite*. Zeii din concepția religioasă buddhistă nu au însă nici un rang mai înalt decât ceilalți muritori, cel mult duc o existență temporală mai fericită. Și aici zace enorma deosebire dintre buddhizm și celelalte religii de pe pământ. Singur numai buddhizm este străin, nu cunoaște și nu adoptează ideea dumnezeirii în forma obicinuită la oameni. Nici sufletul nu-l cunoaște buddhizm. După învățătura lui Gautama omul este o ființă unitară, nedespărțită și nedespărțibilă, iar cele șase clase de ființe înșirate mai sus, sânt totatătea stări, prin care trebuie să treacă ființa omului, pentru a ajunge la lumină, la fericirea supremă.

După conceptul nostru, aceasta ar fi un fel de emigrare a sufletului, dar nu este căci, dupăcum am zis, buddhizm nu cunoaște sufletul ca un ce imaterial, independent și despărțibil de trup.

Om, după învățăturile buddhiste, să renaște continu în aceste forme; și pe treapta cea mai înaltă a ființelor stă omul luminat (buddha) care este mai presus decât un Dumnezeu.

O ființă judecată la iad, încă nu rămâne acolo pentru vecie, cum e aceasta bună oară în creștinizm, căci iadul buddhist este iarăș numai o stare, o stațiune de trecere, prin care ființele trec mai curate, mai luminate — prin renaștere — spre alte forme. Iadul buddhist s'ar putea asemăna poate mai bine cu „purgatorul“ papistașilor, dar și această asemănare

șchioapătă, întrucât purgatoriul, după învățătura biserica papistașe, este totuș un loc de osândă, un loc de pedepsă, în vreme ce iadul buddhist face mai degrab impresia unei școale de cumițire a fapturilor.

Dupăcum am zis buddhizm este străin de ideea Dumnezeirii în forma și înțelesul nostru al creștinilor. Buddhizm are în schimb o dosă întreagă de zei. Acești zei însă, nu sânt întru nimica superiori celorlalte ființe și trebuie și dâșii să se îngrijească tot așa de luminarea lor ca și alții. Și dâșii trebuie să râvnească la aceea ca să devină prin 6 renașteri *oameni luminați* (buddha).

Interesantă este teoria acestor renașteri.

Știm din istorie că o mare parte a popoarelor antice, de ex. Egiptenii, au susținut credința în omigrarea sufletului. Credința aceasta eră, că sufletul omului după moarte își continuă și pe mai departe existența aici ca pe pământ, dar sub altă formă, p. ex. în pisici, câni, crocodili etc. etc. Emigrarea sufletului în forma aceasta este mecanică.

În buddhizm nu e așa.

Cele șase clase de ființe, care constituie universul și prin care omul trebuie să treacă ca prin totatătea renașteri pentru a ajunge la lumină, *populează șase lumi deosebite, care nu au între sine nici o legătură directă.*

În urma acestei teorii omul nu ajunge a se întâlni cu oamenii decât numai sub formă omenească.

Și în vreme ce vechiul egiptean se vedeă silit în urma credinței sale, a jertfi zilnic spre a îmblânzi pe strămoșii săi ori pe zeii săi, pe cari eventual — fiind aceia ascunși sub forma diferitelor animale — i-a ofenzat cu cova, până atunci pentru buddhist aceasta este oschis, el nu poate ofenză inconștient nici un suflet, pentrucă

trăește într'o lume unde toate sufletele au una și aceeași formă.

De aceea și lipsește în buddhism cu desăvârșire ritul. Nu există cele mai elementare forme rituale; nimic, nici slujbi-nici jertfe.

Superstiții, credințe deșarte, farmece etc. în buddhism nu există, nu pot exista.

De ce?

Din simplul motiv că după învățăturile lui Gautama zeii, demonii, iadul și diavoli nu au absolut nici o influență asupra oamenilor. Sânt locuitorii altor lumi, în care omul în drumul lui spre luminare să va renăște.

După filozofia lui Gautama, existența ca atare după natura ei este una și fieștecare formă a existenței (cele 6 clase) fie zău, demon, om etc. . . , arată numai starea de dezvoltare în care să află totemul această existență supusă deapururi unei continue schimbări.

Privit buddhismul mai de aproape, vom găsi într'ânsul o asemănare oarecare cu creștinismul. Mulți buddhistologi au găsit asemănarea de foarte mare, iar un Lama,¹ care a făcut studii în Europa studiind și creștinismul, susține sus și tare că între buddhism și creștinism — în esență — nu există nici o deosebire.

Iată cum trage paralele între creștinism și buddhism menționatul Lama în cartea sa: „*Imperiul barbarismului creștin în Europa*”:² »Această lumină a cunoștinței, care luminează pe om și să revelează într'ânsul și nu persoana ca atare a unui astfel de om, fără lumină, este Mântuitorul lumii: irelevant cum îl vom numi. Dupăcum însă lumina lumii nu poate da lumină unui om care este orb, și căruia puțin îi folosește, dacă despre existența luminei nu știe altceva fără numai teoria luminei, tot așa și lumina Adevărului constituie pentru om valoare practică numai atunci, dacă simțeste căldura luminei divine, iubirea dumnezească, când în suflet simțeste revelându-să însaș lumina. Însă numai o parte a omului este capabilă pentru primirea acestei luminări, partea superioară și nemuritoare; iar regiunea aceasta spirituală, superioară (a luminării) («bohdi» în sanscrită) a principiului de gândire intelectuală din buddhism (Manas) să numește — împărăția luminei. Prin urmare un »buddhist« în înțelesul eminent al cuvântului, nu este decât un om, care răzvește la cunoștința de Dumnezeu sau, un om, în a cărui suflet s'a deșteptat conștiința dumnezeieci; și dacă această lumină o numim »Cristos«, atunci un buddhist adevărat și un creștin adevărat este una și aceeași. Trebuie însă făcută deosebire între »buddhism« și »buddhaism«, care stau între alaltă în același raport ca și ierarhia creștină cu adevă-

ratul creștinism. Un buddhaist este un aderent al învățăturii lui Gautama — Buddha, de unde nu urmează ca să fie în același timp însă și »buddhist«, adică luminat; tot așa dupăcum nu urmează un om, care aparține unei comunități creștine, să fie totodată creștin adevărat.

Între buddhiștii incultți pot dăinuși unele credințe false; un luminat însă, cunoaște adevărul. Cazul este același și la creștinism căci, la toate sistemele de religie adevărurile, învățăturile, alegoriile cuprinse în acestea, rămân până atunci fals interpretate, până când nu s'au pătruns în înțelesul, în spiritul lor adevărat. Aceasta nu să poate ajunge însă, dacă ne îndestulim numai cu credința în verosimilități, ci trebuie să absorbim în noi duhul unei religii și a și lucră conform aceluși duh, și atunci idealul așezat în om ca fintă, să va realiza prin fapte. Numai după îndeplinirea acestor postulate să va sălășui cunoașterea adevărată în om. Numai atunci putem ști ce înseamnă a fi cu adevărat »buddhist« sau »creștin«, când în internul nostru noi înșine am devenit întâi aceiași.

(Urmează)

Despre simbolul credinții

XVIII. Pogorârea în iad.

S'a pogorât în iad.

Pecând corpul Dlui nostru Isus Cristos era în groapă, sufletul lui, unit cu dumnezeirea cum era în sus corpul lui și în moarte, s'a pogorât în iad. Dogma aceasta să explică așa: Isus Cristos pogorātu-s'a într'adevăr în iad? Ce avem de înțeles supt iad? De ce s'a pogorât în iad?

1. Isus Cristos într'adevăr s'a pogorât în iad?

Da; așa ne învață credința, iar dovezile sânt:

1. În T. V. să zice Ps. 15, 10: „Nu vei lăsa sufletul meu în iad”, care cuvinte apostolul Petru le explică în ziua Cincizecimii când vorbește poporului (Fapt. Apost. 2).

2. În T. N. scrie apostolul Petru în 1. epistolă 3, 19: „Întru care și duhurilor ce erau în temniță pogorându-se a predicat”. Efez. 4, 9: „Iar aceea zice că s'a suit ce este fără numai că s'a și pogorât întâi la cele mai dejos ale pământului?”

3. Tradițiunea încă mărturisește acest adevăr, căci biserica totdeauna l-a primit, ce reesă din simboalele și din scrierile învățătorilor.

2. Ce avem de înțeles supt „iad“?

Cuvântul acesta are mai multe înțelesuri.

În înțelesul primit în genere „iad“ însemnează locul unde demonii și cei osândiți sufăr pedepse. Mai însemnează și locul unde petreceau sufletele dreptilor înainte de venirea Mântuitorului. Acesta deci s'a arătat în acest loc ca învingător puternic, a scos pe drep-

¹ Lama = preot buddhist. Între aceștia sânt mulți cu renume universal în ceea ce privește materia de filozofie.

² Das christliche Barbarentum in Europa, von einem Lama. Leipzig, Buddhistischer Missionsverlag 1894.

ții T. V. făcându-i prizonieri ai grației sale: nimicind totodată prinsoarea iadului.

3. De ce s'a pogorât Isus în iad?

Această pogorare a avut scopul:

1. Să să afirme stăpânirea lui Isus în cer, pe pământ și în iad. „În numele lui Isus tot genunchiul să se plece, al celor cerești, și al celor pământești și al celor de desupt“ (Filip. 2, 10).

2. Fiecărui să să aplice meritele răscumpărării.

3. Sufletele dreptilor cari atâta vreme așteptau venirea Mesiei să primească vestea liberării lor.

4. Să să umple de bucurie sufletele sântilor gustând în prezența aceasta a lui Isus începuturile fericirii cerești, căci acum să hotărește: fiecărui mărtașă cuvenită schimbându-să petrecerea de până acum în rai desfătător.

Prin urmare prorocul Osea cu drept cuvânt poate vorbi de învingerea Mântuitorului nu numai asupra lumii, morții și diavolului, ci și asupra iadului. „Din mâna iadului îi voi izbăvi pe ei și din moarte îi voi mântui pe ei“ (13, 13).

(Urmează)

Dovezi de următori ai ss. Apostoli

Este lucru cunoscut, că preoțimea conștie de chemarea sa — îndeosebi de un timp încoace — a început a da dovezi, că atunci când nu duhul lui Dumnezeu, ci duhul rău, ce planează asupra acestui veac, să năpăstuește până și asupra ce ne este unicul loc de mântuire și de adăpostire, ce este numai și numai biserica noastră, — zic dă dovezi că nu poate fi nepăsătoare.

Cea mai eclatantă dovadă de nepăsare servesc — dupăcum zice părintele Țarovei — mult doritele conferințe preoțești.

Nu voesc deocamdată a da espreșiune convingerii mele despre felul și însămnătatea conferințelor de până acum, ci voesc numai pe această cale a face părintelui Bumbescu cunoscut ori mai bine zis a-i răspunde, că elaboratele ce să cet-se ori decisele luate n'ar fi sterile, de s'ar duce la îndeplinire, dacă cuvântul trup s'ar face.

Că ce însămnătate are o astfel de adunare a fraților, este prea ușor a înțelege. Este doară exemplul predicătorilor lumii, exemplul ss. Apostoli, cari atunci când era de hotărât lucruri de mare însămnătate, nu singuratici ci la olaltă se adunau în numele Domnului și deci Domnul fiind în mijlocul lor hotărau că în anumite cazuri ce ar fi de făcut.

Cerutu-s'a cândva trebuința adunărilor fraților, ori nu, dar în aceste zile, în care noi trăim și durere trebuie să trăim, acum când par a să realiza înfricoșatele cuvinte ale profetului „că veui-va foamete nu de pâne, nici secetă de apă ci foamete și sete de cuvântul Domnului“, sânt de mare însămnătate.

Adecă ce vreau să zic? Vreau să zic aceea că de mare însămnătate ar fi o adunare a preoțimei din întreaga dieceză, unele apoi deschis, frate cătră frate, va putea să-și spună neajunsurile.

Atunci cred că ce s'ar decide, s'ar duce la îndeplinire, iară preotului urgisit de toți s'ar da putere, s'ar da directiva pe care apucând va putea să lupte cu arma cuvântului pe viață și pe moarte. O astfel de adunare ne-ar da posibilitatea a pretinde a fi considerati ca vietători ai acestui timp.

E cam târziu, fraților, dar mai bine târziu ca niciodată, și acel timp suprem a sosit. Stăm în pragul alegerilor de deputați pentru Sinodul eparhial.

De bine aflu a aminti că și acei On. domni ce ar fi învredniciți cu conducerea afacerilor noastre bisericești în calitate de reprezentanți, parte a preoțimei parte a turmei cuvântătoare, n'ar strica dacă și On. Domnia Lor, ar nizu pentru o astfel de adunare — ori poate chiar ei convocând-o, ca astfel după cuvânt și în curății fiind cu neajunsurile noastre, ar putea fi adevărații noștri reprezentanți. Vaet de durere s'ar auzi ca dintr'un pept, cumcă ne lipsește fondul de penziune, apoi cu multă stăruință s'ar cere modificarea *regulamentului pentru parohii*. Necesitatea aceasta e dovedită îndeajuns de argumentele aduse de un preot din dieceză într'un articolu în „*Foaia diecezană*“ Nr. 2. sub titlul „*Clasificarea preoților și a parohiilor*“ subsemnat cu litera inițială F.

Multe, multe altele încă ar avea loc în o astfel de adunare generală a preoțimei, pe care nu aflu de trebuință a le aminti aici, știind bine, că preoțimea nu le știe, nu le-a auzit dela alții, ci le simte.

Apoi știind că ar fi un ce dorit de mai mulți Părinți, vin a accentua că s'ar afla mai mulți decâti drepti a voit Dumnezeu să afe în Sodoma și Gomora.

Ba zic chiar că de n'ar fi toți lucrătorii din via Domnului pentru o astfel de adunare, și atunci numai pe jumătate participând, dar fiind cei cu inimă, cei buni, nu va rămânea adunarea fără un rezultat oarecare, că știut este că la faptă bună puțini se adună, mult pot face însă puțini buni împreună. Deci ochii să ni-i îndreptăm spre locul cel mai potrivit ce ar putea fi ales pentru ținerea adunării și să ne dăm părerea.

Vasile Paica

preot-capelan în Feneș.

Statistici sârbești din dieceza Caransebeșului și a Aradului în veacul XVIII.

V. Protopopiatul Șiriei

Toate satele sânt în comitatul Aradului și aproape toate în domeniul prințului Modenski.

1. Orașul *Ienova*, domeniul — partea fostă militară — a baronului Peterfi, ceialaltă parte a prințului Modenski. În acest oraș e cetate veche cu ziduri vechi și o gârnice turcească, care au schimbat-o Neunții

și Maghiarii în biserică. Romano-catolicii, cari au la 50 case și plebanoșul lor. N. c. 126. Biserica nouă, de lemn, lipită, sfințită în 28 Nov. 1755. hr. sf. Arh. Mihail și Gavril. n. p. 3: Adam ..... înșurat, Alecsiu ..... văduv, a treia parohie vacantă.

2. *Șicula*, domeniu ca sub 1, n. c. 81, biserica de lemn, sfințită la 1722, hr. Intrarea preasf. Născ. de Dumnezeu. n. p. 2: Teodor ..... și Ioan ..... înșurați.

3. *Iarmala*, sat nu de mult înființat, n. c. 37, biserică de lemn, mică, nouă, nesfințită, hr. Înălțarea D-lui, n. p. 1: David ..... înșurat, diacon Constantin, fiul lui David, înșurat.

4. *Moroda*, n. c. 39, biserica de lemn, lipită cu lut, sfințită la 1739, hr. sf. Arhistratigi, n. p. 2: Opre ..... al doilea Dumitru ..... fără parohie, înșurați.

5. *Selcuș*, n. c. 58, biserica de lemn, lipită, nevrăruită, sfințită 1745. hr. Adormirea sf. Născ. de Dumnezeu, n. p. 2: Simeon și Grigoriu Popovici, înșurați, diacon Mihai Popovici, înșurat.

6. *Kerek*, n. c. 80, biserica de lemn, sfințită la 1745, hr. sf. Arh. Mihail și Gavril, n. p. 1: Ioan ..... și Ignatie Popovici, înșurați, fără parohie Teodor „bigamul“.

7. *Ker*, sau Kurvarker, n. c. 52, biserica de lemn, sfințită la 1734. hr. Adormirea P. sf. Născ. de Dumnezeu, n. p. 2: Lazar Popovici și Grigoriu ..... înșurați.

8. *Ternova*, n. c. 76, biserica de lemn, sfințită la 1728, hr. Pogorârea sf. Duh. n. p. 3: Constantin ..... Ioan Popovici și Onul (Iona) ..... înșurați.

9. *Nadaș*, n. c. 73, biserica de lemn, sfințită la 1734, hr. sf. ap. Petru și Pavel. n. p. 1: Georgiu Popovici, tinăr, văduv. Aici e un preot (român) bigam fără parohie.

10. *Tăuți*, n. c. 90, biserica de lemn, veche, sfințită la 1729. Adormirea sf. Născ. de Dumnezeu. Fac biserică nouă, n. p. 1: Iov Popovici, înșurat.

11. *Dud*, n. c. 40, biserica de lemn, ruinată, sfințită la 1729, hr. Adormirea P. sf. Născ. de Dumnezeu. n. p. 1: Petru Popovici, înșurat.

12. *Drauți*, n. c. 58, biserica de lemn, slabă, sfințită la 1729, sf. George, n. p. 2: Ioan ..... și Ioan ..... înșurați.

13. *Araniag*, n. c. 34, biserica de lemn, lipită, sfințită la 1734. hr. Adormirea sf. Născ. de Dumnezeu. n. p. 1: Nicolae ..... înșurat.

14. *Agriş*, n. c. 83, biserica de lemn, lipită, sfințită la 1739. hr. sf. Paraschiva. n. p. 2: Avram ..... Nicola ..... înșurați.

15. *Almaș*, n. c. 30, biserica de lemn, veche, părăsită nici nu s-a servit în ea nicicând. Todor ..... preot „bigam“, fără parohie, oameni răi și neascultători, se țin de parohia din Agriş.

16. *Maghierad*, n. c. 95, biserică de lemn, sfințită la 1739. hr. Adormirea p. sf. Născătoare de Dum-

nezeu. n. p. 2: Ioan ..... înșurat. Gavril ..... văduv.

17. *Pâncota*, n. c. 150, biserica de lemn, stințită la 1728, hr. sf. Arh. Mihail și Gavril, n. p. 3: protopopul din Buteni, Teodor Popovici, Ioan ..... și Igniat Popovici, înșurați.

18. *Mesca*, n. c. 77, biserica de lemn, sfințită la 1747, hr. Adormirea sf. Născ. de Dumnezeu. n. p. 2: Teodor ..... înșurat, Petru ..... nu de mult a murit.

19. *Gaișă*, domeniu, partea fostă militară, era până acum a contelui Grajalcovici, acum e a administratorului prințului Bohuș, cealaltă parte a prințului Modenski, n. c. 138, biserica veche de lemn, sfințită la 1715. hr. Adormirea pr. sf. Născ. de Dumnezeu. n. p. 3: Teodor Petrovici, Pavel Popovici, fiul său, înșurați, a treia parohie vacantă.

20. Orașul *Șiria*, domeniu ca sub 19. Capela cat. fără paroh, vin franciscani din Radna, case romcat. nu sânt, afară de a domnilor, n. c. 310, biserica nouă zidită de piatră, sfințită la 1752, în 6 Septembrie. hr. Arh. Mihail și Gavril, n. p. 4: Iancu ..... adm. protopopiatului, Pascu ..... Petru Popovici, sârb și Mihail Voștinar, înșurați.

21. *Covăsinți*, n. c. 120, biserică zidită, sfințită la 1734, hr. Pogorârea sf. Duh. n. p. 3: Vasile ..... bătrân, văduv, Petru Popovici și Petru Popovici, înșurați.

22. *Cuvin*, n. c. 108, biserica de zid de piatră, sfințită la 1715, hr. sf. George, n. p. 3: Avram ..... Alecsie ..... Simion Simonov. înșurați, Georgiu Popovici, nou instalat, fără parohie, înșurat.

23. *Miniș*, n. c. 80, biserica de lemn, destul de ruinată, sfințită la 1729, hr. cei 40 Mucenici, n. p. 2: Marian Popovici și Moise ..... înșurați.

24. *Cladova*, n. c. 46, biserica de lemn, mică, nouă, nesfințită, hr. Bunăvestirea Născ. de Dumnezeu. n. p. 1: Christe Grecul, înșurat.

VI. Protopopiatul Buteniului.

(în districtul Ienovei).

Toate satele din acest protopopiat sânt în comitatul Aradului, în domeniul prințului Modenski.

1. *Iosaș*, n. c. 16, fără biserică, filiala parohiei din Feneș.

2. *Feneș*, n. c. 22, biserica de lemn, sfințită la 1729, hr. Arh. Mihail și Gavril, n. p. 3: Georgiu (Jurca), Miloș și Danil Popovici, înșurați. Fără parohie, Nicolae și Ioan Popovici, toți frați sau rudeni.

3. *Valeamare*, n. c. 13 { fără biserică, filiale de
4. *Holt*, n. c. 15 { a parohiei din Feneș.

5. *Iosășel*, n. c. 21, biserică de lemn, nouă, nesfințită, hr. Arh. Mihail și Gavril, n. p. 1: Todor Popovici, înșurat.

6. *Zimbru*, n. c. 20, biserica de lemn, veche, sfințită, filiala parohiei din Feneș.

7. *Brustur*, n. c. 3, fără biserică, filiala parohiei din Feneș.

8. *Mizeș*, n. c. 14 } ca sub 7.
 9. *Dulcel*, n. c. 6 }
10. *Tocăiești*, n. c. 4, fără biserică, filiala bisericii din Crozna.
11. *Crozna de jos*, n. c. 26, biserică de lemn, simplă, nesfințită, hr. celor 40 de mucenici, n. p. 1: Ioan . . . . ., înșurat.
12. *Crozna de sus*, n. c. 23, biserică de lemn, nouă, nesfințită, hr. sf. Paraschiva, n. p. 1: Pröcopiu . . . . ., înșurat.
13. *Dumbravița*, n. c. 16, fără biserică, filiala parohiei din Crozna.
14. *Laz*, n. c. 43, biserică de lemn, sfințită la 1739, hr. sf. Paraschive, n. p. 1: Ioan . . . . ., înșurat.
15. *Kraicova*, n. c. 23 } fără biserică, filiale de
 16. *Iamezel*, n. c. 14 } o parohiei din Laz.
 17. *Ciosești*, n. c. 10 }
18. *Dezna*. În apropiere sânt mine de fer și baie, n. c. 52, biserică zidită de piatră, veche, a trebuit să fie catolică judecând după altar. A sfințit-o reposatul episcop Martinovici, hr. sf. Treimi, n. p. 1: Ioan . . . . ., înșurat, fiul său Teodor . . . . . fără parohie, înșurat.
19. *Slatina*, n. c. 26, fără biserică, servește popa Teodor din Neagra.
20. *Neagra*, n. c. 24, biserică de lemn, veche, aproape căzută, nu se știe de-i sfințită, hr. Pogorârea sf. Duh, fac biserică nouă de piatră cu hr. sf. Luca, n. p. 1: Teodor . . . . ., înșurat. Preotul de mai nainte, „bigamul“ Pascu, ajută preotului Teodor ca diac. Popa Iosif . . . . . nou instituit, fără parohie.
21. *Ramna*, n. c. 6 } fără biserică, filiale
 22. *Moneasa*, n. c. 12 } de a parohiei din
 23. *Nadalbești*, n. c. 17 } Neagra.
24. *Susani*, n. c. 38, biserică nouă de lemn, nesfințită, hr. Înălțarea D-lui, n. p. 1: Ioan Popovici, înșurat.
25. *Miniad*, n. c. 15, biserică nouă de lemn, nesfințită și nu-i binecuvântată. Au ciădit-o singuri oamenii fără binecuvântare, filiala parohiei Neagra.
26. *Ignesti*, n. c. 21. Fără biserică, filiala parohiei din Bohani. Popa Avram „bigamul“ cărui i-a îngăduit reposatul vlădică Isaia Antonovici, să săvârșească celelalte funcțiuni afară de liturgie. Acum i-s-a interzis.
27. *Bohani*, n. c. 30, biserică veche, nesfințită, hr. sf. Arh. Mihail și Gavril. Servesc preoții din împrejur.
28. *Chertiș*, n. c. 28, biserică nouă, de lemn, nesfințită, hr. Arh. Mihail și Gavril, n. p. 1: Ioan . . . . ., înșurat.
29. *Prăzești*, n. c. 13, biserică de lemn, nesfințită, hr. Adormirea Pr. Sf. Născ. de Dumnezeu, n. p. 1: Adam . . . . ., înșurat.
30. *Donceni*, n. c. 10 } fără biserică, filiale de
 31. *Selăjani*, n. c. 12 } a parohiei din Pârzești.
32. *Rabsig*, n. c. 30, biserică nouă, de lemn, nesfințită, hr. sf. George, n. p. 1: George . . . . ., înșurat.
33. Orașul sau satul *Sebeș*. În acest sat e biserică calvină și predicator și vre-o 30 case calvine. N. c. 25, biserică de lemn, nu-i de mult, nesfințită, hr. Arh. Mihail și Gavril, n. p. 1: Teodor . . . . ., înșurat.
34. *Găvoșdia*, n. c. 23, biserică de lemn, slabă, nesfințită, hr. Pogorârea Duhului sf. Servește popa Teodor din Sebeș.
35. *Stricani*, n. c. 6, filiala parohiei din Găvoșdia.
36. *Revetiș*, n. c. 30, biserică de lemn, nu-i de mult, nesfințită, Arh. Mihail și Gavril, n. p. 1: Petru . . . . ., înșurat.
37. *Berinderi*, n. c. 13 } fără biserică, filiale de
 38. *Cocioba*, n. c. 6 } a parohiei din Revetiș.
39. *Roșia*, n. c. 28. Fac biserică nouă.
40. *Dieci*, n. c. 34, biserică de lemn, veche, pe un deal departe de sat, nu se știe de-i sfințită. hr. Bunăvestirea, n. p. 1: Georgiu . . . . ., înșurat, al doilea, Ilie Neag, e fără parohie.
- De cealaltă parte a Crișului:
41. *Bersa*, n. c. 25, biserică foarte veche, aproape de ruină, pe dealu Crișului, sfințită, hr. Bunăvestirea P. sf. Născ. de Dumnezeu, n. p. 1: Ioan Popovici, înșurat; tatăl său popa Adam „bigamul“, bătrân, nu servește, ci ajută ca diac fiului său.
42. *Aldești*, n. c. 29, biserică veche, nesfințită, de lemn, hr. Bunăvestirea, n. p. 1: Georgiu, înșurat.
43. *Voivodeni*, n. c. 14, biserică de lemn, slabă, nesfințită, hr. Intimpinarea Domaului, n. p. 1: Marcu Popovici, înșurat, trăește în Măneru.
44. *Manereu*, n. c. 26, biserică nouă, de lemn, nu-i reparată și sfințită, hr. sf. Cosma și Damian, Popa Marcu din Voivodeni.
45. *Bokseg*, n. c. 24, biserică de lemn, veche și slabă, sfințită, hr. sf. George n. p. 1: Dumitru . . . . ., înșurat.
46. *Arcașteu*, n. c. 20, fără biserică, filiala Bocsigului.
47. *Condrateu*, n. c. 29, biserică de lemn, veche, slabă, nesfințită, hr. sf. Nicolae, n. p. 1: Ianoș . . . . ., înșurat.
48. *Silindria*, n. c. 41, fără biserică, umblă la biserică din Logozen, n. p. 1: Gheorghie . . . . ., înșurat.
49. *Logozeni*, n. c. 22, biserică de lemn, văruiată, sfințită, hr. Adormirea P. Sf. Născ. de Dumnezeu, n. p. 1: Mihail Popovici, înșurat.
50. *Iarcoș*, n. c. 12, } fără biserică, filialele
 51. *Camna*, n. c. 28 } parohiei din Logozeni.
52. *Kuegy*, n. c. 77, biserică de lemn, nouă, mare, nesfințită, hr. sf. Vasile cel mare, n. p. 1: Nestor Crăciunov, înșurat.
53. *Hodiș*, n. c. 35, fără biserică, merg la biserică din Kuegy, n. p. 1: Ioan . . . . ., înșurat.
54. Orașul *Buteni*, n. c. 110, biserică de lemn, sfințită la 1728, Bunăvestirea Pr. sf. Născ. de Dumnezeu, n. p. 3: Lazăr, Ieremie și Georgiu Popovici, înșurați.

55. *Barda*, n. c. 30, biserica de lemn, nouă, nesfințită, sf. George, n. p. 1: Simion . . . . ., văduv.

56. *Groși*, n. c. 20 } fără biserică, filiale de a
57. *Căcăreu*, n. c. 10 } parohiei din Barda.

58. *Lunca*, n. c. 26 } fără parohie, filialele pa-
59. *Plopi*, n. c. 21 } rohiei din Almaș.

60. *Almaș*, n. c. 42, biserica de lemn, veche, sfințită, hr. *Bunăvestirea*, n. p. 2: Radul . . . . . și Lazar Popovici, însurați.

61. *Cil de jos*, n. c. 34, biserica de lemn, veche, nesfințită, hr. sf. Paraschiva, n. p. 1: Ianoș . . . . ., însurat.

62. *Bonțești*, n. c. 51, biserica de lemn, veche, nu se știe de-i sfințită, hr. sf. Arh. Mihail și Gavril, n. p. 2: Ignatie . . . . ., și Israil . . . . . frate-său, însurați.

63. *Sârbi*, n. c. 24, fără biserică, filiala parohiei din Bonțești.

64. *Gurahonțolui*, n. c. 21, biserica de lemn, nouă, nesfințită, hr. sf. George, n. p. 1: Ianoș . . . . ., însurat.

65. *Honți*, n. c. 30, fără biserică, filiala parohiei din Gurahonțolui.

66. *Ieldiș*, n. c. 24, biserica de lemn, veche, nu se știe de-i sfințită, hr. sf. Nicolae, n. p. 1: Iosif . . . . ., însurat.

67. *Saturău*, n. c. 6 }
68. *Matrizești*, n. c. 32 } fără biserică, filialele pa-
69. *Șoimuș*, n. c. 5 } rohiei din Ieldiș.

70. *Secaș*, n. c. 35, biserica de lemn, veche, nu se știe de-i sfințită, hr. Cei 40 Mucenici, n. p. 1: Mihail . . . . ., însurat.

71. *Mastești*, n. c. 14 } fără parohie, filialele pa-
72. *Ferece*, n. c. 4 } rohiei din Secaș.

73. *Bodești*, n. c. 36, biserica destul de veche, de lemn, nesfințită, hr. sf. Paraschiva, n. p. 1: Georgiu . . . . ., însurat.

74. *Cil de sus*, n. c. 42, fără fil. bis. din Bodești.

75. *Pleş*, n. c. 35, biserica de lemn, nesfințită, sf. Paraschiva, n. p. 1: Constantin . . . . ., însurat.

76. *Chisindia*, n. c. 35, biserica de lemn, destul de veche, nesfințită, hr. sf. Duminecă a Floriilor, n. p. 2: Dumitru . . . . . și George Popovici, însurați.

Satele următoare sânt fără biserică, filialele parohiei din *Chisindia*:

77. *Apriași* n. c. 7

78. *Voinirești* n. c. 7

79. *Crăsmărești* n. c. 5

80. *Prundu* n. c. 9

81. *Huhurez* n. c. 4

82. *Valearea* n. c. 5

83. *Șolt* n. c. 7

84. *Gaura* n. c. 15

85. *Păuși* n. c. 8

86. *Vasiova* n. c. 24, biserica de lemn, veche, nesfințită, hr. *Adormirea Născ. de Dumnezeu*, n. p. 1: Teodor . . . . ., însurat.

87. *Mineși*, n. c. 32, biserica de lemn, nesfințită, hr. *Înălțarea Domnului*, n. p. 1: Iosif . . . . ., însurat.

88. *Cărstămineș*, n. c. 17, fără biserică, fil. par. din Mineș

Știri

Românii din Budapesta au pierdut din nou procesul ce-l intentaseră bisericii grecești din Budapesta.

Goethe reformator de școli. Profesorul Gurlitt într-o conferință ținută nu de mult dovedește că Goethe era partizan al celor mai îndrăznețe reforme pedagogice și că a pus în practică ideile sale pe acest teren. Aserțiunea aceasta e întemeiată pe felul cum a crescut Goethe pe fiul Charlottei Stein și pe fiul său August. Idealul era dezvoltarea liberă a individualității fiecărui copil în parte, conform aptitudinilor și cerințelor; Goethe permitea copiilor să privească toate liber și să colaboreze la lucrările lui.

Centenarul lui Chopin. Nu de mult s'au împlinit 100 de ani dela nașterea acestui renumit poet — compozitor. Simțemintele lui să află mai luminos tălmăcite în „Nocturne” și „Balade”. Deși polonez după naștere, Chopin a rămas francez după fire. De aceea caracteristica lui e fineța, delicatețea, căci trăind multă vreme în Paris a fost împărțit de prietenia și favorurile unei lumi alese și iubitoare de artă.

Invențiune epocală. Hiram A. Maxim, inventatorul tunurilor Maxim, să fie inventat un tub de alamă care, înțepenit în vârful puștii sau al tunului, face că nu să aude pocnetul lor.

Necrolog. *Toma Joandrea* învățător în penziune după scurte, dar grele suferințe, împărțit cu sfințele taine, și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului, Vineri, în 29 Februarie (5 Martie) a. c., la ora 1 d. a., în etate de 75 ani, după o rodnică activitate învățătoarească de 48 ani, în al 50-lea an al fericitei sale căsătorii și al 5-lea de penziune. Osemintele pământești ale neuitatului defunct s'au așazăt spre vecinică odihnă Duminecă, în 22 Februarie (7 Martie) a. c., la orele 3 d. a., din casa familiară — strada bisericii Nr. 9 — în cimitierul ort. român din suburbiul Josefina. *Fie-i țărâna ușoară și amintirea vecinică!*

Ce costă obiceiul?* Un oficer superior a primit comanda unei cetăți. La inspecționarea posturilor află un post lângă un gard de tot ruinat. El intră ce scop are acel post acolo, dar nime nu-i poate da nici o lămurire afară de acela că postul acela în totdeauna a fost acolo și așa l-a ținut și antecesorul. El nu se îndestulește cu atâta, ci răsfoiește toată arhiva, protocoale, acte vechi, când colo ce să vezi? Acel post s'a pus acolo înainte cu 35 ani, când adevărat să făcuse și văpșise gardul cu scopul a feri pe trecători să se atingă de el și a duce văpșeala. De atunci a rămas acel post. Deci socotind 6 soldați tot pe 24 ore fac în 35 ani 76. 650 oameni, cari au păzit văpșeala chiar și după ce picase gardul.

Rămâni la meserie-ți*. Napoleon I. privea cu mare plăcere la ostașii săi, când aceștia — în puținul timp de pace — se luau la feburite jocuri de întrecere. El singur da mai multe premii. Odată se însuflețește atât de mult, încât vooește și el a lua parte încercându-ș norocul și la acestea. Și adevă el deschide un alergat pe întrecere cu trăsurile în jurul cortului său, iară pentru el lasă a să prinde 4 cai tineri și frumoși, ce îi primise cinste dela orașul Antwerpen și care încă nu erau pe deplin dedați la tras. El urcă în locul vizitiului, ia în trăsură pe cancelarul său Combaceres, senatorul Monge și adjutantul Rapp, iară pe vizitiul Caezar îl pune dinnapoi, și încep alergatul. Căii, simțind că nu-e vizitiul lor, o iau la o fugă proastă spre mare. Vizitiul, văzând direcțiunea primejdioasă, îi zice: „Sire, pentru Dumnezeu, trage de frâne din dreapta, sloboade de stânga”. „Lasă Caezar, că-mi voi face eu treaba”, zice el neputând înfrâna caii și pe deasupra mai și dând cu biciul. „De bunăseama Majestatea Ta vooești pe cale dreaptă a ne duce în Anglia unde și voim să mergem de atâta vreme”, îi zice Rapp. „Sire! oprește, oprește”. strigă Combaceres, văzând ca Napoleon înfuriindu-se bătea rău caii. Monge, văzând primejdia, pareă împăcat cu soarta ne mai putând zice nimic, ci ținându-se de trăsură sta neclintit cu capul plecat și cu ochii închiși. Și caii sburdați alergau spăriați. Înaintea țărnuurului din întâmplare să răstoarnă trăsura svărlindu-i pe toți cât colo și cu înii stau. Numai Rapp a rămas nevătămat. El alergă la Napoleon, care numai mai târziu își vine în fire. Iară acesta, cu totul indispus dând biciul vizitiului zice: „Trebuie să dăm lui Caezar, ce e a lui Caezar”. Și de atunci i-a trecut pofta a mână caii în locul vizitiului.

* Trimise de preotul N. Jurca din Căreș.

Cronica literară și culturală

Vatra Școlară. La rugămintea și recercările multor doritori de bine și progres pe tărâmul vieții noastre școlare, distinsul nostru pedagog *Dr. P. Șpan* s'a hotărât, să reediteze din nou înțeleapta și buna *Vatră Școlară*, singura revistă pedagogică serioasă ce-o aveam întru îmbărbătarea, mângăierea și conducerea sufletească a dascălului noastre. *Vatra Școlară* intră așadar în al doilea an de existență; atragem atențiunea tuturor cărturarilor din dieceza noastră, și cu deosebire a învățătorimii noastre pentru a cărei luminare și călăuzire *mai ales* se tipărește, ca s'o sprijinească din răputeri, ca conducătorul ei să nu mai fie necesitat a o sistă. Revista va apare și de acum înainte în acelaș *spirit*, în aceeaș *ogașă*, pe care și-a croit-o la prima apariție. Va publica lucrări din întreg domeniul științei pedagogice atât cu privire la teoria, cât și la practica pedagogică-didactică. Ea va lucra pentru *adevărata cultură pedagogică* a învățătorimii noastre și nu altceva dorește, decât să *slujască cu evlavie* la altarul școlii române, păstrând cu scumpătate moștenirile culturale ale înaintașilor, întezind puterile la o muncă *cinstită, desinteresată*, isvorită din *concepția idealistă* a culturii omenești. Acesta este programul revistei noastre pedagogice tipărit în *Cuvânt înainte*.

Din numărul prim amintim prea frumoasa și reușita prelegere practică: *Mitropolitul Șaguna* a învățătorului *Vasile Nastea*. Alt învățător, dl *Tr. Suteu* scrie — după *Scrieri politice și literare* — despre activitatea lui *Eminescu ca revizor școlar*. Numărul întâi mai are știri din viața școlară, dări de seamă și notiță bibliografică (Red: Sibiu, strd. Măcelarilor. Prețul 6 cor. pe an).

În *Junimea literară* (nr. 2) se tipăresc două *poezii inedite* ale mult regretatului poet *T. Robeanu*. În acelaș număr și un articol despre *Casa țaranului român din Bucovina* cu vederea a trei case românești de acolo.

Artistul nostru dramatic *Zaharia Bârsan*, își scoate în volum *Impresiile de teatru din Ardeal*, câștigate cu ocaziunea turneurilor sale artistice din anii trecuți (Prețul 2 cor.).

A apărut în Bibl. naționalistă (8) din Văleni conferința dlui prof. Iorga: *Îndreptățirea celor ce stăpânesc*.

Piese dramatice la noi, se țin lanț de vre-o doi ani încoace. Te surprind așa zicând cu ele autori despre cari azi abia ai știut că există, iar mâne cuceresc aplause furtunoase de pe scena Teatrului Național prin piesele lor, care plac și câștigă publicul. Cazul cu drama „Mama” dlui Miculescu.

Dar și scriitori probați, nuveliști și poeți recunoscuți pe cari ani dearândul i-am cunoscut numai meșteri și înfrumusețatori neintrecuți ai graiului românesc, se ridică, se înalță azi tot mai sus, și ne mărturisesc limpede și hotărât prin operele lor nouă, că sufletul lor poate și știe să se înfloreze cu smerenie de măreția trecută a acestui neam, de gloriile și vijeliile lui, evocând pagini de o rară duioșie din povestea neamului nostru. Așa e *Apusul de soare* al lui *Delavrancea*, așa *Carmen saeculare* al lui *Iosif* și *Anghel*, așa *Vlaicu-Vodă* a lui *Davila*. Zilele din urmă ne aduc vestea că și cel mai bun nuvelist al nostru, omul de *mare și curată* credință — lucru rar în zilele noastre — dl *I. Slavici* a prezentat și el o *dramă* originală direcțiunii Teatrului Național. Ajute-ne bunul Dumnezeu ca începuturile acestea să ne fie un semn bun pentru ducerea mai departe a frului dramei românești. Literatura modernă de azi nu ne-a dat încă nici un scriitor dramatic desăvârșit. E drept că s'au încercat Iosif și Bârsan, primul cu *Zorile*, iar al doilea cu *Mărul*, dar aceste drame rămân totuș numai încercări reușite. Adevărata dramă a neamului nostru din zilele noastre o așteptăm dela *Goga*, *Sandu* și *Sadoveanu!*

A apărut No. 435—436 coprinzând celebrul roman *Un erou al timpului nostru* de marele scriitor rus *Mihail Lermontov*. În acest roman autorul zugrăvește cu pană de maestru viața și aventurile ofițerilor ruși trimiși să-și facă datoria în ținuturile îndepărtate ale Caucasului, și să se lupte cu populațiile din partea locului. Lermontov se folosește de acest prilej ca să descrie natura sălbatică din Caucas, unde omul respiră în deplină libertate, precum și moravurile, tradițiile, dramele popoarelor caucasice, născute pentru război. Stil simplu și curgător, p'alcouri duios și mișcător, zugrăvire admirabilă a peisagiilor, observații fine și spirituale ce farmecă pe cititor, iată calitățile acestei scrieri. Cât de frumos și de interesant e romanul „*Un erou al timpului nostru*” o dovedește faptul că apare acum în ediția III-a, după un interval relativ scurt. Traducerea e făcută într-o românească aleasă și curată de către cunoscutul publicist. *B. Marian*. Prețul 60 bani. Se află de vânzare la mai toate librăriile din țară. Catalogul complet al acestei „Biblioteci pentru toți”, care cuprinde peste 400 de volume, îmbrățișând toate ramurile: literatură, știință, teatru, poezii, etc., să se ceară *Librăriei Editoare Leon Alcalay, la București*.

Biblioteca Minervei. Au apărut: *Din valurile vieții*, de I. Slavici; *Visuri instelate*, de C. Flammariion, traducere de Sofia Nădejde; *Povestiri vânătoarești*, de Ivan Turgheniev; *Țărniuri bizare*, de R. Festeticz, traducere de I. Răduț; *Visurile vieții*, de Grazia Deledda, traducere de Isabela Sadoveanu; *Scrieri alese*, de Mumuleanu, Hrisoverghi, Cuciureanu; *Catehismul bi-*

sericii buddhiste de miazăzi, de H. S. Olcott, traducere de Gr. Goilav. Prețul a 30 bani.

Tot la institutul „Minerva“ în București să afle de vânzare:

De parte de lume, nuvele de Constanța Hodoș. Prețul 1. 50 Lei.

O primăvară, de Nat. Iosif-Negru. Prețul 1 Leu.

Poezii, de A. Vlahuța. Prețul 2 Lei.

Valea albă, de Gh. Silvan, roman istoric. Prețul 1. 50 Lei.

Licitațiune minuendă

Pre baza încuviințării Venerabilului Conzistoriu diecezan ddo 3 Septembrie 1908 Nr. 5381 B. să scrie licitațiune minuendă pentru astrucarea turnului sft. biserici cu aramă din **Pervova**.

Prețul de esclamare este 2628 coroane

Licitația să va ținea după expirarea de 30 zile dela publicare, va să zică în Duminica proesimă acasteia. la 11 ore în școala din loc.

Intreprinzătorii au să depună vadiul de 10 % în bani gata.

Specificarea de spese și măsuri, precum și condițiunile de licitație să pot vedea la oficiul parohial din loc.

Pervova la 6. februarie 1909.

3—3 [2]

Ioanichie Călțun

preș. com.

Iosif Canea

notar.

In contielegere cu oficiul protopresbiteral

„Familia Română“

revistă ilustrată

apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar și distractiv, (Sfaturi, Curierul Modei, Găcituri.)

Abonații noi pot primi toate numerele dela început.

Abonamentul e de 10 coroane pe un an.

Budapesta
18—52 [4] Adresa: V. Strada Csáky 23.

R. G R A U și fiul, păpucar Karánsebes („LA CIZMA ROȘIE“)

Telephon 47. — In casa institutului pedagogic-teologic diecezan. — Telephon 47.

Depozitul cel mai mare în ghete fine de dame, domni și băeți.

Unicul depozit al renumitelor fabricate a toată lumea

„Kobrak“ și „Danubia“

și ghete veritabil americane.

Gătirea ghetelor fine și moderne după măsură.

Reparaturi prompt și ieftin.

31—52 [3]